

“ Ik had er heel bewust voor gekozen om op mijn nieuwe school een pestkop te worden, vanaf dag één. Voor mij was dat de enige manier om te overleven. Nooit, maar dan ook nooit, wilde ik me weer zo eenzaam voelen als op de basisschool. ”

—Mariska (29)

N

cijfers & feiten

Pesten (overg.; pestte, h. gepest) [afgeleid van *pest*], wanneer een of meer personen een ander bewust en herhaaldelijk schade toebrengen. Bij pesten is altijd sprake van machtsongelijkheid.

René Veenstra.

1 ariska heeft ooit een brandende sigaret in iemands gezicht uitgedrukt. En ze heeft een meisje hardhandig de prikbusjes in geduwd. Dat meisje bleek zwanger te zijn. Fysiek pesten, ze was er een kei in. Jennen, zuigen en schelden kon ze ook, maar schoppen en slaan waren echt 'haar ding'. Niemand kon zo goed bepaalde klusjes opknappen als zij. Haar vriendinnen maakten dankbaar gebruik van haar kwaliteiten.

Vooropgesteld: Mariska, 29 jaar, inmiddels kleine zelfstandige met een gezin en wonend in een stad in Gelderland, heeft spijt.

Vooral van de voorvallen met de brandende peuk en het zwangere meisje. „Als ik er aan terugdenk, vond ik de ik van toen echt niet leuk. En dan druk ik me nog voorzichtiger uit.”

Ze draait er niet om heen: Mariska was – tijdens haar middelbare schoolperiode – een heel grote pestkop. Mariska kan zich die eerste dag op de middelbare school nog goed herinneren. De school was in een plaats verderop, ze kende er helemaal niemand.

„Mijn moeder had nieuwe kleren voor me gekocht: een geruit rokje met een witte blouse, een beetje à la Britney Spears. Dat was echt niet tof. Ik wilde Nikes en een gave broek van het merk Energy. Ik wilde per se stoere kleren aan. Ik had er heel bewust voor gekozen om op mijn nieuwe school een pestkop te worden, vanaf dag één. Voor mij was dat de enige manier om te overleven, snap je? Nooit, maar dan ook nooit wilde ik me weer zo eenzaam voelen als op de basisschool.”

AGRESSIEF

Dat lukte aardig. Mariska had een grote bek, zowel tegen klasgenoten als docenten. Ze gedroeg zich

agressief. En ze kreeg eindelijk vriendinnen. Vanwege haar gedrag moest ze regelmatig bij de conrector op het matje komen.

In de derde klas, één dag voor de zomervakantie zou beginnen, ging het mis. Mariska had in de bus een ander meisje in elkaar geslagen. Voor school was het de druppel: ze hoefde na de zomervakantie niet terug te komen. Stom? Ja natuurlijk. Maar ik heb me op de middelbare school nooit eenzaam gevoeld. Precies zoals ik het wilde.”

MEELOPERS

Als geen ander kent Mariska de andere kant. „Ik weet dondersgoed hoe het is om gepest te worden.” Het begon in groep 5 van de basisschool. Een meisje had het op haar gemunt.

Dat meisje had meelopers. „Ik werd buitengesloten. Waarom? Ik was toch een beetje anders dan de rest. Ik was best knullig, volgens mij. En ik was de langste van de klas. Ze riepen: 'Is het koud daar-

op het schoolplein, toen ze een zonnebloempit in mijn haren spuugde. Die dag had ik een vetkuif en cowboylaarzen aan. Ik voelde me behoorlijk stoer. Toen ze weer begon te etteren, knapte er iets in me en heb ik haar te grazen genomen. Ik trok haar de hele zandbak door. Anderen bleven maar roepen: 'Hup Maris, sla d'r op!'

Een dag later moest ik bij de directeur komen. Ik dacht natuurlijk dat ik moest opsodemieteren. Weet je wat hij zei? 'Je hebt goed van je afgebeten, had je dat maar eerder gedaan.' Mijn moeder reageerde ook zo. 'Dan was je een hoop ellende bespaard gebleven.'

Heel even leek het er op dat het pesten voorbij zou zijn, maar drie weken na het zandbakincident begon 'dat mens' weer te slaan. De ellende begon weer van voren af aan.

„Op de basisschool heb ik me heel erg eenzaam gevoeld. Ik heb veel gehuild. Mijn moeder heeft er bewust voor gekozen om mij naar een middelbare school te laten

Van pispaltje tot pestkop

boven? Of ze zeiden iets over mijn grote voeten. Ik werd vaak uitgelachen in de klas. Wanneer met gym teams moesten worden gemaakt, werd ik als laatste gekozen. Ik was gebombardeerd tot pispaltje. Vanaf een bepaald moment werd ik na schooltijd ook opgewacht, dan sloeg ze me in elkaar.”

Thuis, bij haar moeder, bracht Mariska die pesterijen regelmatig ter sprake. „Mijn moeder kende de moeder van dat meisje. Ze heeft haar een paar keer opgebeld, met de vraag of haar dochter kon stoppen mij te pesten. Maar die vrouw had haar dochter niet in de hand, zei ze steeds. Mijn moeder vond dat ik terug moest slaan.”

In groep 8 heeft Mariska haar belager teruggepakt. „Het gebeurde

gaan waar ik niemand kende, om een nieuwe start te maken. Eén ding wist ik zeker: ik wilde me nooit meer eenzaam voelen. In mijn beleving had ik twee keuzes: gepest worden of pesten. Ik koos voor het laatste.”

Het pestverleden heeft Mariska getekend, maar een trauma heeft ze er niet aan overgehouden. Nadat ze van de middelbare school werd verwijderd, is ze naar een zogenoemde tussenschool gegaan. „Dat was een school voor moeilijk opvoedbare kinderen. Ik had één leraar en zat in een klas met slechts vijf andere kinderen. In dat jaar heb ik geleerd om normaal met andere mensen om te gaan. Een keerpunt in mijn leven.” ■

Mijn eerste lijk is gelukkig vers

pascale bruinen

“

Ik was nog maar koud een weekje begonnen als officier. Nietsvermoedend zat ik achter mijn bureau toen mijn

opleider ineens aankondigde dat ik ook naar een gerechtelijke sectie moest. Pardon? Even dacht ik nog dat het een grapje was, maar het bleek een serieus voorstel. Hoort bij de opleiding.

Het idee om aanwezig te moeten zijn als een dode van boven tot onder wordt opengesneden, vond ik nou niet bepaald aanlokkelijk. Ik, die al moeite heeft om naar een opgebaard iemand te gaan kijken. Ik verdrong deze informatie in de veronderstelling dat het toch al heel raar moet lopen, wil zich binnenkort zo'n onverkwikkelijke situatie voordoen. Vanaf nu mogen er gewoon geen niet-natuurlijke doden meer vallen.

Twee dagen later ben ik met kramp in mijn maag onderweg naar het mortuarium van het ziekenhuis. Iemand is toch verscheiden, hoogstwaarschijnlijk door een overdosis harddrugs. De politie troost me met de mededeling dat ik ontzettend veel geluk heb. Mijn eerste lijk is namelijk een vers lijk. Om vervolgens in geuren en kleuren te verhalen over de staat waarin een al enige tijd in het water liggend lichaam pleegt te verkeren. Gelukkig hoef ik dit alleen aan te horen, zonder de bijbehorende zintuiglijke ervaring. Naar goed plaatselijk gebruik wordt er voorafgaand aan de sectie eerst samen vlaai gegeten met de politie, de patholoog-anatoom en zijn assistent. Een beer van een vent met handen als kolenschoppen. Ik krijg nauwelijks een hap door mijn keel. Maar dan moet ik er aan geloven. Het lijk van de onfortuinlijke man ligt op een stalen tafel. Kort na de incisie in Y-vorm begin ik een penetrante rotte-eierenlucht te ruiken. De patholoog merkt laconiek op dat we allemaal zo ruiken van binnen. Lekker!

De ervaring valt me uiteindelijk mee. Ik val niet flauw, hoef niet over te geven en vind het na enige schroom zelfs interessant om menselijke organen van zo nabij in het echt te zien.

Maar bij thuiskomst sla ik de spaghetti bolognese toch een keertje over. Kwestie van verkeerde associatie.

Pascale Bruinen is officier van justitie in Maastricht.

25%
van alle scholieren
pest af en toe.

6%
van de leerlingen
zegt vaak te pesten.

In het basisonderwijs wordt iets vaker gepest dan in het voortgezet onderwijs, jongens pesten vaker dan meisjes, vmbo-leerlingen pesten vaker dan vwo-leerlingen.

Er zijn vele manieren van pesten:
■ fysiek (slaan en schoppen)
■ materieel (spullen afpakken of stukmaken)
■ verbaal (schelden, jennen)
■ relationeel (roddelen)
■ digitaal (via internet)

± 100.000
kinderen worden
dagelijks gepest.

Bron: Nederlands Centrum Jeugdgezondheid

MEER INFORMATIE
pestweb.nl; kivaschool.nl

HOGLERAAR SOCIOLOGIE RENÉ VEENSTRA

‘Niet het kind, maar zijn gedrag is slecht’

De Groningse hoogleraar sociologie René Veenstra doet onderzoek naar pesten en vindt dat niet alleen voor school een rol is weggelegd bij het bestrijden van pesten, maar ook voor ouders. „Als ouder van een pestkop moet je je zoon of dochter niet veroordelen, nee, je moet zijn of haar gedrag veroordelen. Dat is een groot verschil. Zeg dat je van je kind houdt, maar dat het pestgedrag ontoelaatbaar is. Zoek samen een manier om het anders te gaan doen, maak het bespreekbaar. Maak duidelijk dat ieder kind recht heeft op een plezierige schooltijd en dat pesten dus niet hoort.”

Een kind dat pest, wint op korte termijn aan status, stelt Veenstra. Maar op lange termijn lopen pestkoppen – net als kinderen die langdurig worden gepest – risico. „Veel pesters blijken later minder goede sociale vaardigheden te hebben.” Worden pesters op jonge leeftijd niet gecorrigeerd, dan is de kans groot dat zij in toekomstige situaties ook agressie gebruiken.

Pestkoppen hebben volgens Veenstra de gave om feilloos de onderlinge verhoudingen in een groep aan te voelen, ze weten bovendien wanneer ze moeten toeslaan. „Pesten gebeurt wanneer er sprake is van vrij spel, bijna nooit in het bijzijn van een leerkracht. Het gebeurt tussen de middag op

het schoolplein, of in de kleedkamer van gym.”

Veenstra constateert een wildgroei van antipestprogramma's op scholen, terwijl volgens hem niet duidelijk is of ze werken. Zelf is hij fan van KiVa, een Finse methode. Kenmerkend voor KiVa is dat pesten als een groepsproces wordt gezien. Veenstra: „Het is van belang om het sociale netwerk in een klas te construeren. Slachtoffers staan er meestal alleen voor, tenzij er verdedigers zijn die voor hen opkomen. Veel kinderen zijn buitenstaander: ze zien wel dat er wordt gepest, maar zijn te bang om in te grijpen. Doel van KiVa is om leerlingen zo ver te krijgen dat ze het slachtoffer gaan steunen.”